

Oglasi, pripisana itd. iskaju računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, ogjase itd. šalju se napućnicom ili položnicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Kto list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravnitvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

poučni, gospodarski i politički list.

Slugom rasta malo stvari, a nasleđa sve polkvart. Narodna postovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Izlazi svakog četvrtka o podne. Netiskani dopisi se ne vraćaju opodpisari ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake ili K 5—, odn. K. 250 na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Pall. Pojedini broj stoji 10 h, zaoštali zo h, koli u Puli, toli izvan iste. Uredništvo i kprava nalazi se u Takari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se nasloviju svu pisma i predplata.

Slavensko bogoslužje.

I. U posljednjem broju službenog lista za tršćansko-koparsku biskupiju „Curia Episcopalis“ objelodanio je presvj. gosp. biskup Nagl poznate naredbe kongregacije za obrede, tičuće se uporabe glagolice u naših crkvah. Te naredbe izdala je kongregacija za obrede u Rimu dne 5. augusta 1898. na nadbiskupe, biskupe i ordinarije u Gorici, Zadru i u Zagrebu.

Od naših biskupa objelodanio je prvi te naredbe porečko-puljski biskup presvj. g. Flapp, koji je također odmah dao ukiniti, oslanjajući se na te naredbe, i posljednje ostanke narodnoga jezika u svih crkvah svoje biskupije.

Krčki biskup presvj. g. Mahnić uredio je dogovorno i sporazumno sa svojim svećenstvom i odobrenjem sv. stolice pitanje uporabe glagolice u crkvah svoje biskupije.

Blagopokojni biskup tršćansko-koparski presvj. g. Šterk znao se objelodaniti i provesti te naredbe, jer ga je veliko izkustvo i svestrano poznavanje odnošnjah u svojoj biskupiji nukalo na skrajnu opreznost. Blagi i dobri taj crkveni pastir vidio je u duhu teške posledice, koje bi stalno nastali morale, ako bi holi provesti u svojoj biskupiji naredbe, koje je on smatrao, kano i ogromna većina njegovah svećenstava, pogibelnimi za društveni mir velike većine pučanstva zdruzenih biskupija.

Medjutim ono, što on nije hotio ni mogao provesti, da neprozročiti sveobće nezadovoljstvo među slavenskim stanovništvom svoje biskupije, kani provesti njegov nasljednik, sadašnji biskup presvj. g. Nagl.

U tu svrhu dao je on priobčiti u svojem glasilu rečene naredbe kongregacije obreda, poprativ iste uvodom i naputkom.

U tom uvodu kaže tršćanski biskup, da valja sačuvati jedinstvo u liturgičkih poslovih, radi čega je sv. stolica prije malo godina glede jezikovnog pitanja u svetloj liturgiji ustanovila propise, koji sačinjavaju novi zakon. Ti propisi bivšajahr objelodanjeni u susjednih biskupijah, dočim su ostali u ovoj biskupiji neoglaseni. Pošto se je — kaže biskup — iz vlastitog izkustva osvjedočio, kako želi velečasno svećenstvo sv. stolice u svemu poslušati, te po njezinim odredbah vjernike voditi, radi toga objelodanjuje spomenute naredbe, pridodav im naputak, po kojemu će mu predstojnici crkava pružiti potrebite podatke, da se sastavi popis crkava, o kojih je govor u naredbi sv. stolice, pa da se uzumogne na temelju toga dobiti odgovor na molbe, upravljene sv. stolici u pogledu liturgičkog jezika.

Zatim sledi naredba kongregacije svetlih obreda glede prava na porabu staroslavenskoga jezika u spomenutih biskupijah, sastojuća od XIV. točakah, u kojih se potanko opredjeljuje kako, kada i gdje se može rabiti u naših crkvah staroslavenski jezik ili glagolica u svetloj liturgiji. U I. točki nalazi se glasovita ustanova, po kojoj valja neoborivo do-

kazati, da bijaše u porabi glagolice bar do godine 1868. u onih crkvah, u koje žele vjernici, da se opet glagolica uvede. Ustanova ta tumači se naime tako, da su crkve izgubile pravo na porabu glagolice ako je preteklo 30 godina (od god. 1898. natrag, kadno bijaahu izdane navedene naredbe) odkad nabijaše u njih više u porabi glagolica.

Nakon toga sledi „Nota“, od dne 13. februara 1892. koja ustanavlja: da se ima rabiti staroslavenski jezik — tamo, gdje je u porabi — nipošto slavenski ili pučki jezik; da se kod sv. misa nesmije rabiti dielomično slavenski, dielomično latinski jezik i da svećenici, koji imaju pravo čitati misu i moliti časoslov u slavenskom jeziku, moraju se služiti nesamo slavenskim liturgičkim jezikom, već također ako su dodjeljeni crkvi, u kojoj je latinski jezik u porabi, svečanu misu i časoslov u latinskom jeziku pjevati. Obratno vrijedi za svećenike latinskoga jezika, dodjeljene crkvam, u kojih vrijedi glagolica.

Pešlie toga dolazi tumačenje dvojbah, nastalih usljed raznolikog shvaćanja naredaba kongregacije svetlih obreda od dne 5. augusta 1898.

Nastala bijaše naime dvojba o tom kako se ima postupiti glede povlastice uporabe staroslavenskoga jezika u onih crkvah, u kojih je prestala ta poraba poslednjih 30 godina, ali za koje se stalno znade, da su prije zakonito posjedovale pravo porabe toga jezika. Na tu dvojbu odgovorio je sv. otac kongregacije obreda, da rečenim crkvam nije utruvala ona povlastica, ako je prekinuta poraba glagolice poslednjih 30 godina nezgodno, već nužde radi izvanjskih razloga, kao što je nestajanje staroslovenskih misala ili svećenika, koji bi poznavali taj jezik.

Iza toga sledi naredba kongregacije obreda od dne 14. marca 1902., koja tumači nekoje dvojbe, stigle njoj iz raznih biskupijah glede popisa onih crkava, u kojih povlastica staroslovenskog jezika nije utruvala poslednjih 30 godina. Među povlastene crkve nespadaju one, u kojih je u porabi dielomične latinski dielomične hrvatski jezik kod sv. mise.

Konačno dolazi naputak biskupske kurije, koj nosi podpis samog biskupa, i kojim se nalaze crkvenim predstojnikom, da putem dekanatah podnesu biskupskom ordinarijatu točan izvještaj:

1. Glede čitanja mise i to tihe i pjevanje, u kojem se jeziku čitaju ili pjevaju, koje su pri tom knjige u porabi i kojim se jezikom narod ili pjevači u crkvi služe.
2. Glede izloženja sv. sakramenta, što molli ili pjeva pri tom svećenik, a što narod.
3. Glede ostalih crkvenih obreda, naime o podjeljivnju sv. sakramenta, o pogrebih, obhodih itd., kojim li se to jezikom obavlja i kojimi knjigami služi.

Domace stvari.

Barufa in fameja: Puljanci, koji imaju svoje kuće ili svoje trgovine na donjem Korsu, oko velike place i starog ribjeg trga učinili su revoluciju! A to iz-

razloga, što je novi trg na Opašićevom zemljištu među medulinskom i premanturskom cestom, pritegnuo na onu stranu glavni promet i kretanje svijeta u gradu. Načelnik Rizzi, čiji ideal bijaše baš taj novi trg, ne zna kako da umiri svoje ovčice, a stari dr. Glezer, prvi občinski viećnik i žestok protivnik novoga trga, smije se izpod brka neprilic prvog građanina.

Što će biti? Ništa zla za vladajuću kliku, koju vodi Rizzi, dok uzanj stoje praktični Zorzi Benussi, stara financijska potencija Bepo Rocco, arheološki izučena glava kotarskoga ljčnika Schiavuzzi; ostali materijal sakupljen u gradskoj viećnici dade se već obdjeljavati, a dr. Glezer, nezadovoljna duša, može računati najviše na kakvu „butadu“ Fazanica Privileggi-a, dočim ga niti Malić Rosanda već ne sluša.

Inače ima Rizzi dobro zaledje u krugovima ratno mornarice, koji, ako mu i pomažu uzdržavati „Intatta l'italianità del Municipio di Pola“, ipak ga miluju i kao najvjernijeg Austrijanca.

Dok se u Puli kolju od obilja, u Vodnjanu, Rovinju i Poreču biva to isto od nevolje. Osobito u zadnje doba čutila se po tim gradovima teška nevolja zbog nestašice vode. Istrijski „glavni“ grad Poreč, najveće „trgovatko“ mjesto Rovinju i središte „burnbarije“ Vodnjan trpe rad pomanjkanja vode više nego svako najzabitnije selo. Ali ne trpe oni, koji su na „manjanduri“, nego siromašni puk, koji inače putem neizravnih poreza i nameta plaća najviše za uzdržavanje občina.

A što gospodujuća klika ne mari, da odstrani zlo i učini nješto na uhar puka, tomu je razlog, jer gospoda imaju sterne, pa iz njih prodavaju siromahom vodu, kako bi se reklo „na pezu zlata“.

To ipak ne smeta ni najmanje „idealima“ talijanske stranke, za koju puk ima samo služiti i trpiti, a sve drugo nek ostane brigom zulumčastih oligarha.

Tkogod misli, da bi politička oblast imala poseći u takve stvari, ali „autonomiste“ odbijaju s prezidom takve nazore, znajući što će reći po današnjim zakonima biti gospodarom na obćini, ili čak u pokrajini. To mi Hrvati u Istriji najbolje čutimo, obćenito, što se tiče provincijalne autonomije, a osobito, što se tiče onih, koji su u svezi sa talijanskim gradskim obćinama.

S druge strane političkim oblastima ne valja naprćivati briga, kojih njima ne treba: inače nebi dotičnim činovnikom dostajalo vremena, da se zabavljaju, da idu u posjete, da se bave športom itd. Tko će od njih zahtjevati, da upoznaju ljude, prouče okolnosti, nauče barem imena tolikih mjesta, iztražuju uzroke nevolji i siromaštva, pišu izvješća u tom smjeru: njima će porezni ured i bez toga dati plaću na prvi svakog mjeseca, a komu nije pravo, nek se dade napried.

praksi, da a v a j u e mu ono što treba, bila voda, bile ceste, bile škole, bio kredit i sve drugo.

Nasuprot oblasti, i autonomna i cesarska, misle, da će koristiti puku, ako mu dadu čim više „krčma“. U tom pogledu sela na Puljštini i Pula sama imaju valjda prvenstvo u obćinaj Istriji. To nosi, istina je, državi i obćinam krasnoga prihloda, ali u trbuh ljudi lije istodobno groznoga otrova, koji pak ubija puk i deševno. Reklo mi se, da na primjer u Medulinu imade ništa manje nego „se d a m“ čšarija pod patentu, osim toga jedna „pe-tešarija“ i napokon uvjek po koja „pregadna“ prodaja vlastitega vina“ bez patente.

Uspjeh toga stanja pokazuje se najljepše u tom, što u dan svetačni nije skoro moguće govoriti na selu sa čovjekom a da nije pijan ili barem pripit. Kako mogu pijani otci karati svoju djecu, a pijana djeca štovati svoje roditelje, to se razumije samo po sebi.

Prava anarhija! Koja se pak pokazuje najljepše po noći, kad razurdan a mladež klafi oko bučeti i smetajući užasao one, koji bi htjeli poživati.

Na obćini su time zadovoljni, jer čim više propada puk, tim bolje je za nje, dočim na kapetanatu znaju samo dati svoj „blagoslov“ radu, ili ako čete, neradu obćine.

A što nisu župani ili deligati po selima, koji zastupaju načelnika i policiju imaju skrbliti za mir i red? Jesu, jesu, ali niti je njihova zadaća mir i red, niti bi načelnik bio zadovoljan s mirom i redom.

U staro doba, dok nije zasjeo najvišu stolicu dr. Rizzi, deligat u selu bi bio onaj, kojega bi si puk sam izabrao, kad bi ga „podestal“ na to pozvano pod „murru“ ili u školu. I tada su ljudi postavljali sebi poglavara i slušali su ga. A sada Rizzi nepita puk, koga hoće za deligata, nego pita žtanića, Bolmarčića i druge renegate, koga drže za najboljeg svojeg prištaša i u selu mutikašu, a du ga imenuje deligatom.

Danas su župani samo ljudi, bez narodnog poštenja i pohlepni za novcem, koji su postavljeni za to, da kod izbora budu bezobrazni agitatori, a inače da ližu „skule i kolina“ latinskoj gospodi, koja želi vrhu svega propast našega puka.

Novi Jornaletolo.

Zemaljsko gospod. vieće.

(Nastavak)

Predsjednik opazi, da je to samo za sada i da će se moć namjesterenje kasnije prema većoj ili manjoj zgodnosti promijeniti.

Odlučeno je, da se u političkih kotarih koparskom, porečkom i puljskom smjesti jedan pastuh u svakom sudbenom kotaru. Mjesto haš neka odliču kotarska zadruga. Pastuh za lošinjski kotar smjestiti će se na otoku Krku, koji ima najviše osla.

Glede naknade polovice nabavnog troška opazi dr. Venier, da bude li se zahtjevala naknada polovice, ne će se naći voditelja postaje, ako mu se i bude po-dijelilo pravo, da za svaki naskok zatraži K 1. Nije lakša stvar držati pastuškog čsla. Po njegovom mišljenju bi se moralo vodi-telja osloboditi od svake naknade i na-metnuti mu druge dužnosti, kojim će on biti prisiljen da pastuha dobro gaji i pazi.

G. Frühauf opazi, da vladar redovito pita svagdje naknadu čitela nabavnih troš-kova, pa neće ni nas osloboditi. Nego neka se moli sniženje naknade na 25%, i možda se bude to postiglo.

Prihvaća se predlog dr. Veniera, da pastuh mora imati barem 3 godine dovršene i da ga voditelj mora držati bar pet godina.

G. Tomasi u ime zemaljskoga odbora izražuje veselje i zahvalu što se je napokon do nabavo došlo, al se pita, što će biti ako vlada ne pristane na otpust ili na popust naknade?

Predsjednik mije, da bi u tom slu-čaju mogle gospodarske zadruge preuzeti dio naknade. Pošto se pako sa iznosom, što bi ga voditelji postaje morali nakna-diti, misli nabaviti pastuhe iz Pantelerije, to će se moć do konačnog rješenja pita-nja o naknadi obaviti ili odgovoriti na-bavu tih pastuha.

Napokon prihodi još predsjednik, da se je po dr. Tomasi u Grumelu nabavilo pravce bergamaške pasmine, na čem mu se izriče hvala; nabavilo se i bikove, to se je dalo jedne i druge u odlučeno jur postaje.

Za tim se preslo na drugu točku dnev-noga reda: imenovanje tajnika gospodar-skoga vieća.

Pošto je g. Blasig zadobio mjesto ravnatelja na gospodarskoj školi u Vod-njanu, raspisalo se natječaj za novoga tajnika, ne zahtjevajući od natjecatelja baš absolutno tehničkoga znanja.

Članovi vieća su se svi začudili tomu, kako bi se moglo povjeriti tajništvo jed-noga gospodarskoga vieća čovjeku, koji ne dokaže gospodarskoga znanja. Predsjednik se izpriča, da i drugdje, n. pr. u Tirolu je tajnikom čovjek, koji nije gospodarstva učio, našto mu g. Frühauf opazi, da ondje je to lahko moguće, jer ima uza se tri učitelja gospodarstva. Dr. Venier misli, da ako se i ne pita školskih svjedocha, mora se svakako od natjecatelja pitati dokaz, da se u gospodarstvo razumi.

Predsjednik pročita molbe natjecatelja, od kojih nema nitko svega što se zahtjeva. Iz „kraljevstva“ (Italije) jih je više, koji imaju gospodarske naobrazbe, ali neznaju njemački.

G. Frühauf veli, da on poznaje dvo-jicu, koji su posvema kvalificirani i koji bi se bili natjecali, kada bi mjesto bilo stalno i definitivno.

G. Tomasi prihodi, da se je zemaljski odbor već bavio sa tim pitanjem i da će predložiti saboru, neka se tajniku doznači i pravo na mirovinu. Nego misli, da se neće moći ništa stalnoga odlučiti obzirom na preustrojenje gospodarskih zadruga i gospodarskoga vieća na temelju novoga zakona o zadrugah. Zemaljski odbor se je naprama vladi izjavio za preustrojenje tih zadruga i u našoj pokrajini te zamolio vladu, da mu priobedi na pretes i prou-čenje naert zakona, što ga je već predlo-žila u drugih pokrajinah. Do sada ga nije dobio.

Dr. M. Trinajstić predloži, da pošto gospodarsko vieće ne može biti bez taj-nika vješta u gospodarskih poslovih, pošto među natjecateljima nema nijednoga spo-sobnoga i pošto bi ga se teško i našlo obzirom na predstojeće preustrojenje go-spodarskoga vieća i gospodarskih zadruga, neka se ovlasti predsjedništvo, da provi-zorno uzme na pomoć jednu učiteljsku silu gospodarskoga zavoda za obavljanje tajničkih poslova.

Odlučilo se međutim raspisati opet natječaj za tajnika u privremeno povjeriti rješavanje tajničkih poslova jednoj učiteljskoj sili. (Konac slijedi.)

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Franja i Jurina.

Fr. Zač se jade ročki Ungarezi na ulbo-katu Barčića?
Jur. Zato, zač da će njim va zastupstvu škatali razbijat.
Fr. Pa ča se jednega Tatalovića onakovi mudraci boje.
Jur. Imaju pravo, zač znaju, da će ih lahko i va žep spraviti.

Fr. Leprihaški poprdili da komač čekaju mesiju, ki će njim prit z Laniš.
Jur. Joh neveseli se saki njemu ne.
Fr. A ča bi teč?
Jur. Zač da su neki hodili va Mošćenice, pak da njim je valje srce va brageše palo.
Fr. Samo neka paze na te brageše da njim van nepade!

Fr. Pital san lostroma od „Laurano“ da mi povi, kada parčeva.
Jur. A ča ti je rekai, na 18 uri jutro ja kalkulani.
Fr. Ne, ič, je rekai: „Bisogna kel me pari per talian, mi nokapiso“.
Jur. Ala, ma je i covičina, ki i prilici da ne kapi, zač ina i proucajiju Rog-manja-lovransku.
Fr. Ali jednoini nemoj zamirit, znaš da maciški kruh jide, koga treba da i čuva.
Jur. O ja, ma ce bit proklet, kako svaki izdajica svojega zajnika.
Fr. Imas pravo, za to će bit brzina kvalitā.
Jur. Ki se mizerije darzi, mizerija je i sam!

Fr. Pital san lostroma od „Laurano“ da mi povi, kada parčeva.
Jur. A ča ti je rekai, na 18 uri jutro ja kalkulani.
Fr. Ne, ič, je rekai: „Bisogna kel me pari per talian, mi nokapiso“.
Jur. Ala, ma je i covičina, ki i prilici da ne kapi, zač ina i proucajiju Rog-manja-lovransku.
Fr. Ali jednoini nemoj zamirit, znaš da maciški kruh jide, koga treba da i čuva.
Jur. O ja, ma ce bit proklet, kako svaki izdajica svojega zajnika.
Fr. Imas pravo, za to će bit brzina kvalitā.
Jur. Ki se mizerije darzi, mizerija je i sam!

Fr. Pital san lostroma od „Laurano“ da mi povi, kada parčeva.
Jur. A ča ti je rekai, na 18 uri jutro ja kalkulani.
Fr. Ne, ič, je rekai: „Bisogna kel me pari per talian, mi nokapiso“.
Jur. Ala, ma je i covičina, ki i prilici da ne kapi, zač ina i proucajiju Rog-manja-lovransku.
Fr. Ali jednoini nemoj zamirit, znaš da maciški kruh jide, koga treba da i čuva.
Jur. O ja, ma ce bit proklet, kako svaki izdajica svojega zajnika.
Fr. Imas pravo, za to će bit brzina kvalitā.
Jur. Ki se mizerije darzi, mizerija je i sam!

Fr. Pital san lostroma od „Laurano“ da mi povi, kada parčeva.
Jur. A ča ti je rekai, na 18 uri jutro ja kalkulani.
Fr. Ne, ič, je rekai: „Bisogna kel me pari per talian, mi nokapiso“.
Jur. Ala, ma je i covičina, ki i prilici da ne kapi, zač ina i proucajiju Rog-manja-lovransku.
Fr. Ali jednoini nemoj zamirit, znaš da maciški kruh jide, koga treba da i čuva.
Jur. O ja, ma ce bit proklet, kako svaki izdajica svojega zajnika.
Fr. Imas pravo, za to će bit brzina kvalitā.
Jur. Ki se mizerije darzi, mizerija je i sam!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za obrtničku školu u Puli. Dne 18. o. mj. sliše o Pulu visoki činovnici ministarstva prosvjete, da provedu izvide radi ustrojenja obrtničke škole u Puli. Među timi činovnici bijahu: odjelni pred-stojnik dr. Stadler, odjelni savjetnik dr. Müller i ministarjalni tajnik vitez Förster. Ti odaslanici ministarstvu predložaše prije podne postojeća školu za naučnike i rad-nike u arsenalu vojne mornarice, a poslie podne prisustvovaše sjednici, sazvanoj od načelnika. Sjednici prisustvovaše osim njih i načelnika, nekoi gradski zastupnici i predstojnici radničkih društava. Odaslanici vlade izjavioše, da je vlada pripravna doći na pomoć gradu Puli, jer da priznaje sama potrebu škole, u kojoj bi se radnici teoretički i praktički usavršavali u raznih zanatih. Mi smo već drugom zgodom upozorili vladine krugove, da je većina rad-nikah u gradu Puli našega reda i jezika.

Pazinski kotar:

† Adolf Kürner, obrskrbnik posjeda kneza Auersperga u Belaju kod Cerovlja, preminuo je ovih dana. Pokojnik bijaše rodom Slovenac te prijatelj i predplatnik našega lista. Vječni mu pokoj!

Koparski kotar:

Iz Buzeta nam pišu: Danas su bili pozvani članovi cestovnog odbora na konstituiranje istoga. Otkad je stupio na predsjedničku stolicu dr. Sandrin, obte-rećen je buzeljski kotar u zadnjih šest go-dina po prilici za 13—15 tisuća for. više, nego je bio za prijašnjih vremena jednake

periode. Uza sve to ceste su zanemarene, ma da se je običaj pritužila na to čak vrhovnomu upravnomu sudistu, koje je riešilo — da zapustene ceste, prama Dra-guću, preko Marinci, koji vodi u Pazin, mora da popravlja cestovni odbor, ali je lije još do danas popravljen. Za dra. Sandrina dakle su bezuspješne i najviše riešbe: u Austriji. Ovoj njegovoj državnosti kiva su same nadležne vladine oblasti, koje soše, ubijao se i nađo kak oš drago po zapu-štenih cestah, i očudilo se da ne ide kra-šanski čiči za blatinu i soše i za toj: kodi u Istru — bio mađe čiči kiva uoči naprasai — da nātroši malo one čiste soše, i tužili u krikovom se neredu nalazi takoljer cesta preko Krasa od postaje Buzet-Podgrađi do voditke medje. C. kr. oružnici su pozvani, takodjer da paze na loše stanje cesta i pogibelj po njima; koliko puta su oni podnesli takove pritužbe za cestu Buzet-Draguč, Buzet-Podgrađ i onu kod Butari i Trbēsa?

Narod, trpeći takve nepravde, pro-kljinje oblasti i cestovni odbor, ali uzalud: ti „šćavo“ sumo plati i suti, dok Sandrinu dostaje, da popravlja ceste samo oko Buzeta, do željezničke postaje i nešto do prijateljskog Roča, da mu se nebi inače iznevjerili članovi cest. odbora iz one ob-štine. No vidi se iz zapuštene ceste preko Marinci koliko ima srca dr. Sandrin za dobrobit isto njegovih vjernih Dragučana, ali zna, da mu u tom pogledu ne mogu škoditi, jer iz Draguča nijedan nije u odboru.

Obšćinsko zastupstvo u Buzetu glaso-vulo je jednoglasno za spomenicu, c. kr. namjesništvo u Trstu, dokazujući da je zakon od 6. maja 1896. nasadio buzeljskom kotaru samo u šest zadnjih godina preko 25 tisuća kruna pogledom na imenovanje cest. odbora, molci ujedno, da posreduje kod zemaljskog odbora, da u buduće bude imenovan jedan član od hrvatske, drugi od talijanske stranke. Zemaljski se odbor valjda nije na to obazirao — ili vlada nije uvažila spomenicu — jer je opet ime-novao Sandrina i Crevata. Vlada je dakle i tomu zlu kriva, jer je ona predložila spomenuti zakon Velicanstvu na poltvru. Nije li pako posredovala, da bude u tom imenovanju zemaljski odbor pravedan, znak je, da složno radi sa zemaljskim odborom na zator naroda.

Dosada je bio najveći porezovnik Sottocorona, odsada je Ponis Ivan iz Bu-zeta, koji je nekada — ako i talijanske čudi, uz bok pokojne mu dobre žene Me-nigie, rođene iz sv. Donata, koju je bila pravedna i narodne čudi, bio pravedan te držao sa hrvatskom strankom. Cim je ona umrla, oženio se malo kasnije sin, koji upravlja gospodarstvom (Argovinom) sa nekome sada već pokojnom Grozić iz Draguča, i naskoro prestalo je domojublje i ljubav od onoga naroda, koji ga je i obogatio. Kad se doznalo, da je Ponis najveći porezovnik, držalo se je sigurno, da će on — znajući, da je Sandrin obte-rieto ovaj kotar u zadnjih šest godina možda i sa 15 hiljada for. — glasovali na svoju najveću korist sa pravednom i na svoju najveću štetu sa hrvatskom strankom, kojoj je i obećao. No saznavi zapošto brzojavno Sandrin, nije mu bilo teško zapustiti svoju obitelj u Trstu ili Kopru i na dan Uskrsa doleteli u Buzet, da stra-hom prinuka i bilo kakogod izvabi od Ponisa punomoć, koju bi mogao drugomu predati, da za njega (Sandrina), glasu-je što mu je i uspjelo. — Hrvatska stranka savjetovala je Ponisa, da bi ovladilo dr. Grozić, svaka Poniseva sina, ali jaoh! Nije, jer uprkos da je Grozić ili Grossich ne, jer uprkos da je Grozić ili Grossich ne, Italijan, al nije prijatelj Sandrinu, pa nebi bio isti glasovao za Sandrina, ostao bi bio Sandrin u manjini.

Vriedno je pako zaati, kakvo je bilo viadanje ili pače predstavljanje veleuč. Sandrina kod Ponisa. Došao kvāvetu ho-lesnoga Ponisa, kaže mu, da mora uči-rećen je buzeljski kotar u zadnjih šest go-dina po prilici za 13—15 tisuća for. više, nego je bio za prijašnjih vremena jednake

neimajući duševne snage kao nekada, reče mu: „ghe dago piuttosto cento fiorini, ma la me lassu in pace per questo“. Na što Sandrin naskoči, „mi ghe dago mille fiorini piuttosto che negarmi questa procura. Se stola se sta questa, mi me vado mazzar“. Ponis je pripravio, da se bojava, da će Sandrin poluditi, jer da je počeo skakati po sobi od jada. — 15. t. mj. opetovno dodje k njemu prigodno s nekome pogod-bom, koju je valjda dao legalizirati Po-nisu kod kreveta, te ga namamio, da učini punomoć bez da imenuje osobu, koju kani ovladati. Podpisav Ponis punomoć, ovla-stili su i podpisali kasnije valjda bez znanja Poniseva, sudb. pristava „Bisach“, koji kao sudac ne bi se bio imao primiti toga da dade svoj glas Sandrinu, kad je dobro znao, koliko je isti nasadio Bu-zestini i zanemario ceste, povrh toga, pod kojimi se je uvjeli ona punomoć izdala. Na kada se radi protiv interesa naroda, može i sudac-Talijan biti „partitanti“ ma i na zator naroda.

Kod konstituiranja prisustvovalo je c. kr. komezar Gasser, komu je sam prisutni član g. Fr. Flego razlučivao liepi prizor izdavanja spomenute punomoći i protestirao tvrdeći, da je punomoć nevaljana, jer je na silu dobivena od Ponisa, pošto ima svjedoka, da je Ponis rekao, da će dati punomoć Grossich-u. Protestirao je ta-kođer g. Flego na temelju § 14., da član, izabran od obštine Roč, neki Turković (gori polturica od Turčina), kao plaćeni tajnik u stalnoj službi obštine Roč, nema prava biti članom cest. odbora. Obzirom na te nezakonitosti odluču g. Flego i nje-govog stranka ne pristupiti k izboru, dok se stvar nerazjasni. Na to je c. kr. ko-mesar izjavio, da će nastojati, da se stvar razbistri, te je radi toga odgodio konsti-tuiranje cestovnog odbora na drugi dan. — Uspjeh čino javiti.

Voloski kotar:

† Ivan Varljen. Nemila smrt po-kosila je i opet jednoga vrloga našega pošlenjaka. Javljuju nam naime iz Opa-tice, da je dne 17. o. mj. izpušio svoju dobru dušu dječni starac Ivan Varljen, bivši višegodišnji obštinski savjetnik obštine Volosko i posjednik u Škričevima. Pokojnik je zvanjem bio pomorski kapetan, jedan od onih riedkih, koji su nam preostali od zlatne one dobe, kad je more stono rieč „evalo“. Dugo je vrijeme krstario morem u svijetu stvaran i cienjen, od svojih ljubitelja i uvažen. Postan je bio i dobar prijatelj a obitelji svojoj odau kao malo tko. Osobito je milovao svoju mnogobrojnu unučad, i u obće svi njegovi gube u njemu dobroga oca i vrlu glavu obitelji. I oni, da počaste uspomenu svojoj miloga po-kojnika darovali su našoj družbi sv. Cirila i Metoda za Istru 100 K, „Pripomoćnom društvu u Pazinu“ 100 K, „Bratovštini hrv. ljudi u Istri“ 50 K, mjestnim vatro-gascima 100 K i mjestnim veteranima 100 K. Bog im platio a dječonmu pokoj-niku bila lakha ova naša zemljica, koju je on tako vruće ljubio.

Protiv ustrojenja hrvatske pučke škole u Voloskom. Pitanje ustrojenja javne pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Voloskom, vuče se kao morskā zmija već godine i godine uzprkos mno-gobrojnim molham, utokom, interpelacijam i preporkam na sve moguće školske oblasti. Družba sv. Cirila i Metoda za Istru morala je ustrojiti tamo na vlastite troškove pučku školu hrvatskim naukovnim jezikom, da tako preprieti i nadiluje od-narodjenje naše djece. I tu školu polazi toliko djece-ohojeg spola, da je „Družba“ morala namjestiti i drugu učiteljsku silu. Nu ipak Vološćaci nemogu do redovite i javne pučke škole. Sada doznajemo iz ta-javne pučke škole. Sada doznajemo iz ta-javnih listova, da je zemaljski odbor u Poreču odgovorio c. kr. zemaljskomu škol-skomu vieću, da nemože nikako pristati na ustrojenje javne pučke škole sa hr-vatskim naukovnim jezikom u Voloskom. — Tršćanski „Citatić“ koji je prvi donio

viest o toj izjavi zemaljskoga odbora u Poreču, kaže drzovito i bezobrazno, da su ta nova i umjetna pitanja za ustrojstvo slavskih škola u Istri. Bezstramomo židovčetu nemože se tu suradnu laž u grlo zatući, jer on jedan i nezna više da laže — pošto mu je laž sasvim pršla u krv.

Lošinjski kotar:

Vrhovno upravno sudništvo i obćinski izbori u Cresu. Talijanskim listovom javljaju iz Beča, da je vrhovno upravno sudništvo dne 18. o. m. prihvatilo utok dra. Petrisa, creskoga načelnika uloženi proti odluci c. kr. namjesništva u Trstu, kojom bijahu posljednji izbori zastupstva grada i obćine Cresa oništeni. I tako će i nadalje vladati oni obćinom Talijanaši i šarenjaci uzprkos odluci namjesništva u Trstu, koje je — premda nama nimalo prijazno — uražilo teške razloge, navedene proti onom izborom činju.

Iz Panta nam pišu, da su tamošnji stanovnici dobili iz Krka od g. Krebsa, farmaciste talijanske otvorene dopisnice, u kojim ih ovaj pozivlje, da mu dođu u roku od psum dana platiti ljekove. G. E. Krebsu farmacisti poručujemo, da ima do naših vilana bar toliko — obzira, da im šalje opomene za podmirenje duga pod zatvorenim omotom, ako im već neće da piše u jeziku, koga oni jedino razumiju t. j. hrvatskom, a našim hrvatarima i drugim obočanom preporučamo, da kad dobiju slične pozive u talijanskom jeziku bilo otvorene ili zatvorene, jednolazivo ih vrate. Tu bar možemo zapovijedati ni!

Trst.

Mihovil Truden. Rodoljubnu slovensku obitelj Trudenu u Trstu zadesila je prošloga čedna teška nesreća. Preminuo je naime nakon teške bolesti glavar te obitelji, g. Mihovil Truden, poznati velotračar i odličan slovenski rodoljub. Svojom marljivošću i uztrajnošću, stekao si je među trščanskimi trgovci ne samo velik ugled, nego i krasan imetak, od kojega je dragovoljno odiknuo svakom prigodom u narodne svrhe. Za mladih godina bijaše veoma radin i u narodnih slavenskih društva, koja je i kasnije sve do svoje smrti rodoljubno podupirao. Čestitomu starcu bio vječni pokoj a njegovoj svojli naše iskreno saudešće!

Veselo i žalostan glas iz Trata. Ovih su dana izbori za obćinu Trst s okolici, ujedno za onaj sabor pokrajinski. Okoličani-Slovinci — biraju najkasnije, i to u 6 birališta. Izbornici trećeg izborništva (Sv. Ivan) htjeli su — reći mnogi — ovaj put birati Antu Jakića, rodom iz Podgorca u Dalmaciji, koji je izdavao pred više godina u Puli list »Diritto Croato«, a kasnije u Trstu »Pensiero Slav«, a sada izdaje »Slavensku misao«. Za kandidatura pokrenula se je mimo političkoga društva »Edinost« u Trstu, koje je našoj slovenskoj braći tamo i otac i majka. Bilo se je bojati razdora među našimi, pak bi bila pogibelj, da među dva brata, kad bi se krali, izdaje izabran nebrat, Talijan. — Sada doznajemo dobar glas, da je Ante Jakić ostupio od kandidature i »Edinost« je to zadovoljstvom uzela na zna. Sada je dakle u prvom redu na Svetivancih, da si osvijetljaju lice i da pošlju u gradsko vijeće, kao jedan, predložnika »Edinosti«. Taj dobar glas, ujedno poduku za nas, evo pretiskujemo doslovno iz lista »Edinosti« od prošlog ponedjeljka: Volim em III. okoličanskog, okrajati Na stihirih volinih shodih ste me jednolazno u lastnovoljno proglasili kandidatom za predstojeće obćinske volitve, da bi se Vam bil jaz ponujal, kakor sam je to znano.

Proti tej kandidaturi, proglašeni brez odovoljanja političnoga društva »Edinost«, je posljednje uprlo te izrazilo željo, da se Vi volilci podvržete disciplini. O proglašenju moje kandidature dali smo si častno besedo, da ostanemo verni eden drugemu.

Ko ste pa vidili, da se politično društvo protivni moji kandidaturi, ter da bi se znala vsled tega rašiti disciplina, vsled česar bi nastala nevarnost, da prodre talijanski kandidat, prošili ste me, naj Vas odvezem od dane mi besede.

Vrhu tega mi je se od spoštovanega listrskoga hrvatskoga rodoljuba, dra. Matka Laginje, došla nasljednja brojavka: »Disciplina slovenske stranke zahteva, da se takrat-odrečete kandidaturi. Vaši volilci, ako jim izrazite to moje dobro premišljeno željo, gotovo privole u to«.

Ozirom na vse to, in ker mi je v prvi vrsti na tem, da narodna stvar ne trpi škode vsled nastalega nesporazumljenja v lastni stranki, izjavljam, da Vas, častiti volilci, odvezujem od dane mi besede ter Vam priporočam, da složno volite kandidata, katerega ste dogovorno s političnim društvom »Edinost« proglasili na večerajšnjem shodu na Ferdenitu u osebi g. dra. Gustava Gregorina, odvjetnika v Trstu.

Zahvaljujem se Vam o tej priliki za skazano mi zaupanje.

V Trstu, dne 20. aprila 1903.

Ante Jakić.

Z iskrenim zadovoljstvom jemljemo na znanje gornjo izjavo gospoda Jakića, kateri je se svojim korakom pokazal, da mu je v prvi vrsti na srcu narodna korist, ki je podredil svojo osebo in s čemer je dal volilcem izgled narodne discipline. Na volilcih je sedaj, da sledé temu vzgledu in oddajo složno svojo glasove na večerajšnjem shodu postavljenu kandidatu.

Pol. društvo »Edinost«.

Taj (III.) kotar zastupao je g. Ivan Marija Vattovratz, vrli rodoljub i posjednik u Sv. Ivanu. Isti gospodin, kako javlja »Edinost«, neće više da kandidira, a osobito ne proti kandidatu političkoga društva »Edinost«. Čast tomu rodoljubu. — To je eto veselo glas iz Trsta!

Evo žalostnoga: Dosadani zastupnik F. Dollenz, koji je desetak godina zastupao IV. kotar (Barkovlje-Rojan) na temelju kandidature političkoga društva »Edinosti«, akoprem zato nije imao nikakvih sposobnosti, te koga više neće da imadu svojim zastupnikom njegov do sadašnji izbornici, utekaju pod okrišlje irredentističke stranke »Patriote« te kandidira proti kandidatu političkoga društva »Edinost«. Eto, kako vodi osobna ambicija!

IZBORI, koji će se vršiti u nedjelju, pokazati će, gdje je svijest, a gdje izdajstvo!

Politčko društvo »Edinost« kandidira slijedeću gospodu:

I. kotar (Škedenj) Sanzin-Drejač Anton pok. Mate, posjednik tamo.

II. kotar (Lovac-Katinara) dr. Ribar Otokar, odvjetnik u Trstu.

III. kotar (Sv. Ivan-Vrdelja) dr. Gregorin Gustav, odvjetnik u Trstu.

IV. kotar (Barkovlje-Rojan) Gerdol Ivan, c. kr. post. oficijal i posjednik.

V. kotar (Obćina) Gorup Ivan, posjednik tamo.

VI. kotar (Prosek-Kontovelj) dr. Slavik Eduard, odvjetnik u Trstu.

Do sada, dok ovo pišemo, birala su tri razreda, t. j. IV., III. i II. svaki po 12 članova u zastupstvo grada Trsta. Sva tri razreda ostala su kano i do sada u rukuh takozvane liberalne, a u istinu židovsko lažliberalne stranke, jer je u III. razredu propala, a u ostalim se sustegla glasovanja Dempirova stranka, koja je Slovincem istotako protivna kao i lažliberalna.

Razne primorske viesti.

Krstić u zatvoru. Čitali smo još prošloga čedna u riečkih novinah, da je riečki tribunal na zahtjev c. kr. tribunala u Trstu malozio gradskom redarstvu, da uhvati glasovitog talijanskog plaćenika Krstića, koji je bio od trščanskoga tribunala odsudjen radi uvriede postenja na 3 mjeseca tamnice. Na temelju naredbe riečkog tribunala odredio je redarstveni nadkomesar g. Derenčin, da se Krstića uhvati. Krstić bijaše uhvaćen u pisarni odvjetnika i bivšega riečkoga načelnika dra. Maylendera, gdje je bio namješten kao perovodja, te je iz pisarne odveden na policiju a odatle u zatvor, u riečki kaštel, odkuda će biti izručen austrijskoj oblasti. Rekosmo, da smo tu viest čitali već prošloga čedna, ali ju nepriobismo u prošlom broju našega lista, jer nam bijaše zajedno, kako je trščanski tribunal mogao čekati toliko mjeseca a da nije dao zatvoriti Krstića, za koga je znano, da se nalazi na Rieci.

Obzirom na to upnjenje talijanskoga plaćenika piše nam prijatelj iz Voloskoga, da se među tamošnjimi talijanaši govori, da će Krstiću pustiti sud na vojju, da sjedi u zatvoru u Voloskom ili u Trstu, jer da su mu se do sada ispunile sve opake žaljece, pak da će bez dvojbe i ova. Mi se čudimo, kako je mogao držati u svoj pisarni toga odgadnika bivši prvi gradjanin grada Rieke dr. Maylender, koji je morao znati, da je Krstić bio već jednom protjeran iz Rieke.

Izseljenici. Uskrani utorak odvezlo se iz Rieke, te sa svih stranica do sv. Petra ranim vlakom mnoštvo mladića i mladih muževa do Nabrežine pak odatle talijanskim vlakom put Italije, gdje će se ukrcati za razna mjesta sjeverne Amerike. Te izseljenike pratio je na svakoj postaji plač i lelek majkah, suprugh, sestara i ljubavah, kano da se s njimi za uvijek rastaju. I doista mora se čovjeku stisnuti srce kad pomisli na ono mnoštvo naše mladeži i mladih muževa, koji se sele, ni sami neznajući kamo, trbulom za kruhom u daleke krajeve svijeta. A kako mora da je pri sreću tek onim, koji se diele — možda za uvjek! — sa svojimi milimi, koje goni ponajviše od kuće bieda i nevoja, ali kadšto i prevelika požuda za većom zaslužbom, ili čak za bogatstvom. Mi želimo iskreno našim izseljenikom najbolju sreću. Nekta ih prati svuda božji blagoslov i neka nezaborave na svoj dom i rod, komu su dužni i a dalekom svijetu ostali vierni i odani. Sreća je veoma varljiva; na nju nevalja se odvise zanašati, već zadovoljiti se i sa skromnijom ali poštenom zaslužbom. U tudjem svijetu čeka ih Bog znađe kakvo razočaranje, ali radi toga nesmiju klonuti duhom, već uzidaju se u pomoć božju, valja da svladaju sve moguće zaprieke, pak da se jednom zdravi i zadovoljni vrato k svojim milim, koji će ih težkim srecem izčekivati.

Otvoren je natječaj za župnička mjestina: 1. Katinara crkva sv. Trojstva — patron vjerska zaklada. molbe putem biskupskog ordinarijata c. kr. namjesništva u Trstu. 2. Kringa — crkva sv. Petra i Pavla, patron gosposlina u Pazinu, molbe putem ordinarijata gospostini u Pazinu. 3. Završje — crkva B. D. M. — patron župljani, molbe putem ordinarijata na župljane u Završju. Ovi su natječaji otvoreni do 15. maja 1903.

Suleg u proljeću. Naša stara Učka nije ostala svojom bielom kapom osamljena. Dolaze ho glasovi s raznih strana Austro-Ugarske o velikoj promjeni vremena na sjeveru i jugu te o obilatou suileg, koji je pokrio sve glavice brigova u gornjih strana države. Radi te nečekivane promjene vremena nastradali su najviše vinogradi, voćnjaci i svi rani usjevi.

Razni prinosi.

Mlačkoni pripomoćnom društvu u Pazinu jesu darovali: 1. na počast uspomene svoga premiloga oca odnosno tasta i djeda Ivana Varljena a, pomorskoga kapetana, posjednika u Škrebičih i bivšega visegodišnjega obćinskoga savjetnika na Voloskom, njegovi ruzevljeni potomci K 100; 2. na počast uspomene Mihaela Trudena, velotračar u Trstu, gosp. Mate Bogdanović iz Šibenika K 25.

Politički pregled.

U Puli, dne 22. aprila 1903.

Austro-Ugarska.

Jučer se otvorilo opet nakon uzkrsnih praznika carevinsko vijeće. Za uzkrsnih praznika nadala se je vlada a i pojedine stranke, da će se politički položaj bar ikoliko razbistriti, a kad tamo položaj taj se je u istinu još više zamrsio, te nije nada na poboljšanje.

Kratko zasjedanje zemaljskih sabora dolnje Austrije, Štajerske i Koruške upotrebili su odnosi zastupnici u tu svrhu,

da razprave čim prije privremeni proračun za god. 1903.

Poluslužbeni listovi javljaju kao gotovu stvar, da je ministarstvo rata odlučilo uvesti dogodišnju vojnu službu, mjesto dosadašnje trogodišnje.

Za uzkrsnih blagdana držao je hrvatski zastupnik na dalmatinskom saboru dr. Smodlaka sastanak svojih izbornika, na kojem je obširno izvestio o djelovanju dalmatinskoga sabora i o opravdanih težnjah hrvatskoga naroda u Dalmaciji. Na tom sastanku bijahu prihvaćene resolucije, kojimi se pozivlje zastupnika Smodlaku, da se zauzme kod svih zastupnika Dalmacije, i to preko njihovih klubova, da zahtjevaju složno i sporazumno od austrijske vlade: 1. da aust. vlada sve svoje urede u Dalmaciji, kako to pravica iste, pohrvati; 2. neka ta vlada uloži sve potrebno, da se zapuštena zemljišta i zapuštena vođe Dalmacije čim prije urede.

U Zagrebu jesu na dnevnom redu protumadžarske demonstracije, koje izazivlje nezakonito postupanje raznih mađjarskih oblasti. Za tih demonstracija dolazi često do sukoba između gradjanstva s jedne, te redarstva i oružništva s druge strane. U selu Zaprešiću, nedaleko Zagreba skinuo je narod sa željezničke zgrade protuzakonito izvješenu mađjarsku zastavu, pa kad je oružništvo istu silom opet izvjesilo, došlo je do sukoba između oružnika i pučanstva, kojom prigodom je i jedan ljudski život, te bijaše više njih ranjenih. Demonstracije se ponavljaju u Zagrebu danonice; hrvatske novine javljaju, da su zatvorili urednike »Obzora« prof. Pasarića, dra. Lav Mazzuru i dra. Heymerla.

Kod netom obavljenih naknadnih izbora u zastupstvo grada Rieke, izabraše gradjanj dvojicu opozicionalnih kandidata, i to poznatog hrvatskog pravka i odvjetnika Erazma Barčića i starca Valsuschnika. Taj izbor presencio je riečke talijanaše tako, da su skoro izgubili glavu te misle, da je nadošla zadnja ura riečkog autonomiji.

Srbija.

Protuvladini listovi pišu, da je kralj Aleksander radi toga promjenio državni ustav, da uzmogne povoljno si vladu imenovati, a tim i državno vijeće, kojim da kani pak predložiti za priestolonasljednika svoga surjaka, brata kraljice Drage, poručnika Sunjeviću. Taj kraljev osovni opire se biogradsko gradjanstvo, koje je bilo radi toga priredilo u Biogradu poznate demonstracije proti vladi i proti kralju. Videći vlada u tih demonstracijah pogibelj za sebe i za dinastiju, bacila je u sviet viest, da se je u Biogradu uslo u trag jednoj zavjeri proti kralju. U tu zavjeru da je uplete o više častnika, koje da su većinom pozatvarali. Biogradski opozicionalni listovi pišu o ozbiljnosti položaja u Srbiji, koju da čekaju crni dani. Tamo da nevlada nezadovoljstvo samo među pučanstvom, već dapače i među vojničtvom i među istimi častnici.

Bugarska.

Novine donasaju danonice viesti o čestih sukobih između ustaskih četa i turskih vojnika u Macedoniji. U Rusiji vlada veliko nezadovoljstvo radi umorstva ruskoga konzula u Mitrovici. Radikalniji listovi zahtjevaju od vlade neka primjerenom traži zadovoljštinu od Turske pa bilo to i oružanom silom dotim savjetuju vladini listovi hladnokrvnost i opreznost.

Razne viesti.

Sudački izpit izvrsnim uspjehom položio je ovih dnna u Sarajevu g. Fran Simčić, prislušnik okružnog suda u Banjaluci. Čestitamo!

